

Информация за финансиран на проект

Наименование на конкурса:
Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2022 г.
Основна научна област:
Физически науки
№ на договор:
КП-06-Н68/4
Начална дата на проекта и срок на договора:
Заглавие на проекта:
Разбирането на черните дупки – ключ към разбирането на Вселената
Базова организация:
Институт по Астрономия с Национална Астрономическа Обсерватория, БАН
Партньорски организации:
Ръководител на научния колектив (академична длъжност, научна степен, име):
Проф. д-р Румен Станимиров Бачев
Общ размер на договореното финансиране:
150 000 лв

Резюме на проекта (до 1 стр. в рамките на полето по-долу):

Счита се, че наличието на свръх-масивна черна дупка е причина за ядрената активност на някои галактики. В такъв случай, вероятно черни дупки не присъстват в ядрата на неактивните галактики. Внимателното изследване на движението на звездите в околоядрените области показва, обаче, че това не е така, а именно - всяка галактика съдържа свръх-масивна черна дупка в ядрото си с маса – пропорционална на масата на сфероидалната компонента на галактиката. Това означава, че черните дупки не са случайно появил се екзотичен обект, а са неразривна част от структурата на галактиката. Причината за присъствието на черна дупка в центъра на всяка масивна галактика не е изяснена докрай, но се счита, то е неразривно свързано с галактичната еволюция. С други думи, процесите на акреция на галактичен газ и звездообразуването се оказват във взаимно обвързани обратни връзки, които в крайна сметка водят до двете – образуването на черната дупка и на галактиката, под формата на един вид взаимно регулиране. Следователно, разбирането на черните дупки е от ключово значение за разбирането на възникването и еволюцията на галактиките – основните градивни единици на Вселената.

Астрофизическите черни дупки се дефинират изцяло само от два параметъра – маса и ъглов момент. Именно определянето на тези два параметъра, чрез достъпни, макар и често индиректни методи, ще бъде основният фокус на настоящия проект. Определянето на тези параметри ще помогне за разбирането на взаимната еволюция на черната дупка и родителската галактика и така ще допринесе за по-цялостното ни разбиране на Вселената.

Членове на научния колектив

<i>Организации/участници¹</i>	<i>Бележка²</i>
<i>Базова организация:</i>	
Институт по Астрономия с Национална Астрономическа Обсерватория, БАН	
<i>Ръководител на научния колектив</i>	
Проф. д-р Румен Станимиров Бачев	Учен
<i>Участници:</i>	
Проф. д-р Евгени Христов Семков	Учен
Доц. д-р Антон Атанасов Стригачев	Учен
Гл. ас. д-р Александър Атанасов Куртенков	ПД, МУ
Студент Надежда Яворова Маркова	СТ, МУ
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	

¹ Отбележете академичната длъжност и научната степен на всеки участник. В тази таблица не се изискват подписи.

² Отбележете дали участникът в колектива е учен, млад учен, постдокторант, докторанти или студенти, пенсионер или учен от чужбина.